

THEMADAG
LANDELIJK
VASTGOED

POWERED BY NVR, NUM & VASTGOED NEDERLAND

WELKOM

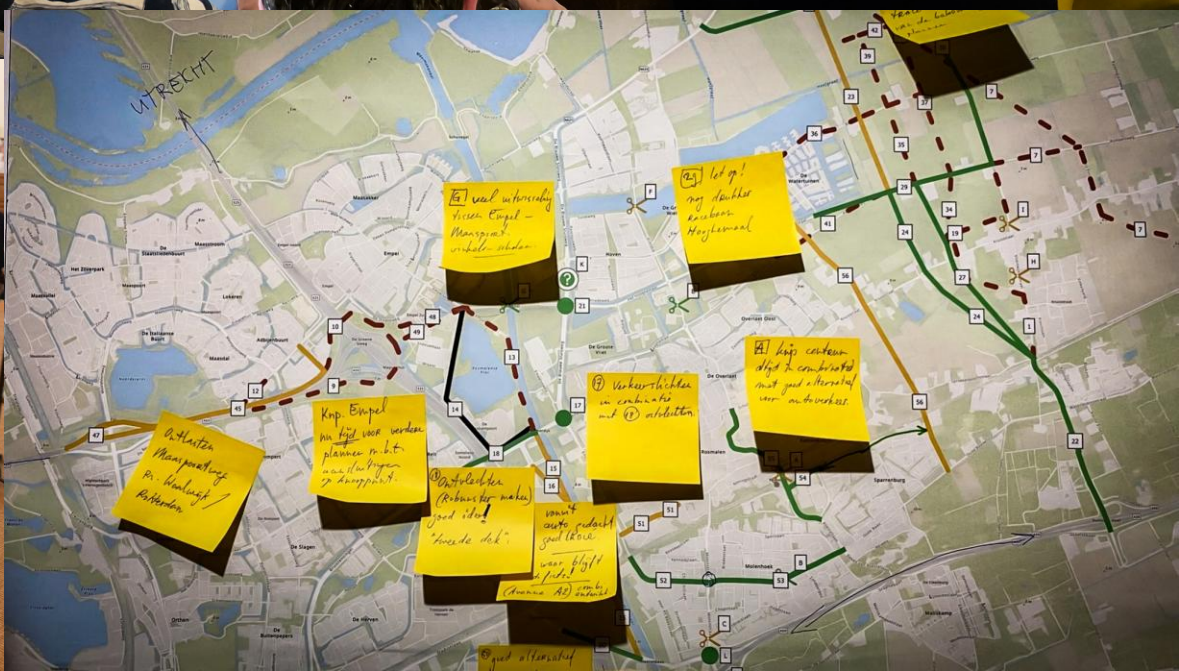
15 APRIL 2026

Participatie bij ruimtelijke vraagstukken

Workshop Themadag Landelijk Vastgoed 15 april 2026

Hoe bereid je je voor op participatie

Als procesbegeleider en als deelnemer

Wie heeft wel eens een project gehad waar uiteindelijk bezwaar op kwam vanuit de omgeving?

Mensen betrekken. Wat zegt de wet?

Je bent niet altijd
verplicht om de
omgeving te
betrekken

Je moet je keuzes
wel altijd
verantwoorden

Je bent vrij in de
manier waarop je
mensen betreft

Wet of geen wet. Participatie is geen
verplicht nummer. Het is een
verantwoordelijkheid richting de omgeving.

Participatie is (bijna) altijd nodig

Juridisch Niet altijd verplicht. Wel altijd verantwoord.

Bestuurlijk Vaak verwacht door bevoegd gezag.

Maatschappelijk Verantwoordelijkheid naar de omgeving.

Het gaat mis doordat

Participatie start vaak pas als plannen al zijn uitgewerkt, belangen niet in beeld zijn en de omgeving alleen nog mag reageren.

Komt door focus op tempo en beheersing, te snel naar oplossingen en samenwerking vooral als sluitstuk.

Wie herkent dit? Wie heeft de omgeving wel eens betrokken pas nadat het plan al was uitgewerkt?

Wat er echt speelt

Mensen reageren niet op plannen
Maar op wat ze dreigen te verliezen.

- Zekerheid
- Gevoel van controle
- Erkenning

Als dit ontbreekt, ontstaat weerstand

Gevolg?

30 tot 35% van de
woningbouwprojecten
krijgt te maken met
bezwaar of beroep

In 2024 behandelde de
Raad van State circa
3.000
omgevingsrechtzaken

In circa 35% van de
woningbouwzaken is
één of meer beroepen
gegrond

80 tot 100% van de
woningbouwplannen
wordt uiteindelijk
onherroepelijk

Bezwaar en beroep
zorgt voor 2 tot 4 jaar
vertraging per project

Procedure kost 10K –
100K juridische en
plankosten

Schatting: 6 miljard
euro schade per jaar in
Nederland!

Elke euro die je vooraf in goede participatie en omgevingsmanagement steekt, voorkomt vaak een veelvoud aan kosten door juridische vertraging.

Niet doen

Meer uitleggen

Meer onderbouwen

Meer overtuigen

Wel doen

Beter organiseren

Eerder beginnen

Echt begrijpen wat er speelt

Goede participatie begint niet bij het gesprek, maar bij de voorwaarden waaronder dat gesprek plaatsvindt.

Zo organiseer je goede participatie

Begin op tijd

Niet als plannen al klaar zijn
Maar als het vraagstuk nog openligt

Dan is er nog ruimte
om belangen mee te wegen
en keuzes echt te verbeteren

Wees helder over oplossingsruimte

Wat ligt vast?

Wat ligt open?

Waar zit echte invloed?

Helderheid voorkomt wantrouwen
en teleurstelling achteraf

Breng de juiste mensen aan tafel

Niet alleen de usual suspects

Wie wordt geraakt?

Wie heeft invloed?

Wie ontbreekt nu nog?

Maak belangen zichtbaar

Haal niet alleen standpunten op

Maak zichtbaar wat mensen belangrijk vinden

En wat ze dreigen te verliezen

Organiseer het juiste gesprek

Niet elk gesprek vraagt hetzelfde

Soms moet je informeren

Soms verkennen

Soms samen afwegen

Sluit aan op de onderstroom

Let niet alleen op wat gezegd wordt
maar ook op wat meespeelt

Spanning

Wantrouwen

Behoeftte aan erkenning

Biedt ruimte én begrenst professioneel

Geef mensen de ruimte
om hun zorgen en belangen te delen

En bewaak tegelijk:

- de veiligheid
- de balans
- en het collectieve gesprek

Zorg voor betrouwbare opvolging

Laat zien wat je met inbreng doet

Wat kan wel

Wat kan niet

Waarom

Vertrouwen ontstaat, door wat je daarna doet

Plaats het proces boven de uitkomst

Stuur niet op draagvlak
maar op zorgvuldigheid

Niet iedereen hoeft het eens te zijn
Iedereen moet kunnen volgen hoe keuzes tot stand komen

Waar zit bij jullie de grootste uitdaging?

Wanneer zat je zelf voor het laatst
als stakeholder aan tafel?

Besef wat je rol is (niet alleen voor jezelf, bijdragen aan het geheel)

Weet waar je invloed zit (wat ligt nog open?)

Denk na over je houding (open of gesloten, zoekend of sturend?)

Kijk voorbij je eigen belang (D'r zitten meer perspectieven aan tafel)

Voordat je als stakeholder deelneemt aan een gesprek

Zo draag je constructief bij aan participatie

Maakt duidelijk
wat voor jou
belangrijk is.
Zet het gesprek
niet dicht.

Laat ruimte voor
andere belangen.
Laat je eigen
belang niet los

Draag bij aan het
geheel.
Niet alleen aan je
eigen positie

Help om tot betere
afwegingen te
komen.
Ook als je het niet
overal mee eens
bent

Bereid je goed voor

Niet alleen wat je vindt (standpunt)

Maar wat voor jou echt telt (belang en waarden)

- Wat wil ik beschermen?
- Wat wil ik voorkomen?
- Wat wil ik behouden?

Ken je ruimte (BATNA/ BAZO)

Welke realistische alternatieven heb ik als deze onderhandeling niet doorgaat?

- Verken je alternatieven
- Wat leveren ze me op?
- Hoe haalbaar zijn ze?

Waar zit de ruimte? (ZOPA)

Niet in het midden van standpunten
Maar in de overlap van belangen

- Waar kun jij bewegen?
- Waar kan de ander bewegen?

Hier ontstaat een mogelijke oplossing

Participatie is een vak waar je je **hoofd** bij gebruikt.
Je **hart** en **buik** bepalen het succes.

Bedankt.

Johan Simon

j.simon@omgevingsmanagement.nl

www.omgevingsmanagement.nl

Misverstanden over participatie.

Waar of niet waar?

Waar of niet waar?

Betrek iedereen zo vroeg
mogelijk!

De participatie paradox.

Nog niets op papier?

“Kom maar terug als meer duidelijk is.”

Teveel op papier?

“Waarom heb je me niet eerder betrokken?”

Je komt nooit voor
iedereen op het
juiste moment

Waar of niet waar?

Met alleen informeren
betrek je mensen niet.

Niet iedereen wil meepraten.

De meeste mensen willen 'gewoon' goed geïnformeerd worden.

Waar of niet waar?

Het doel van participatie
is draagvlak creëren.

**Draagvlak is
niet het doel.**

Een optimaal plan,
waarin belangen
zorgvuldig zijn
afgewogen wel.

Waar of niet waar?

Eenmaal betrokken
mensen moet je blijven
vasthouden!

A hand is raised in the foreground, palm facing forward, against a blurred background of a crowd of people. The text is overlaid on the image.

Iedere fase heeft z'n eigen betrokkenen.

Slechts een kleine groep denkt graag mee over plannen.

De meeste mensen willen pas tijdens uitvoering betrokken worden.

Waar of niet waar?

Een informatieavond is
de beste manier om
mensen te betrekken.

No way. De makkelijkste, dat wel.

Slechts een kleine groep heeft de vaardigheid en gelegenheid om deel te nemen aan een informatieavond. Je weet dus van tevoren wie je aantreft.

Waar of niet waar?

Het is heel lastig om
jongeren te bereiken.

Jongeren hebben hun eigen voorkeuren.

Jongeren bereiken is best makkelijk.

Het vraagt andere inzet.

Jongeren komen niet naar jou, je moet naar ze toe.

Waar of niet waar?

Gelukkig vallen de kosten
voor participatie meestal
wel mee.

Wat mag investeren in de belangen uit de omgeving kosten?

Bedankt.

Johan Simon

j.simon@omgevingsmanagement.nl

www.omgevingsmanagement.nl

**BEDANKT VOOR
JULLIE AANDACHT!**

De presentatie wordt nog met je gedeeld